

Realia systemu selektywnej zbiórki. W jakim stopniu realizujemy wymagania i jakie mamy prognozy na kolejne lata?

dr inż. Beata Waszczytko-Miłkowska
Instytut Ochrony Środowiska-Państwowy Instytut Badawczy

Działania merytoryczne

**publikacje
naukowe**

opiniowanie

**dzielenie się
wiedzą**

dialog

Selektywna zbiórka w przepisach UE - wymagania

selektywna zbiórka oznacza zbiórkę, w ramach której dany strumień odpadów obejmuje jedynie odpady **jednego rodzaju** i o tym samym charakterze w celu ułatwienia specyficznego przetwarzania

Selektywna zbiórka w przepisach UE - wymagania

Państwa członkowskie podejmują środki w celu promocji wysokiej jakości **recyklingu** i w tym celu **wprowadzają** selektywną zbiórkę odpadów.

Państwa członkowskie **podejmują środki** w celu stworzenia zachęt dla posiadaczy odpadów do wzięcia na siebie odpowiedzialności za dostarczanie odpadów do systemów selektywnej zbiórki, przede wszystkim, w stosownych przypadkach, poprzez **bodźce ekonomiczne** i **uregulowania prawne**.

Selektywna zbiórka w przepisach UE - wymagania

Państwa członkowskie ustanowią selektywną zbiórkę przynajmniej:

papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła, a od dnia 1 stycznia 2025 r. tekstyliów.

Państwa członkowskie podejmują środki w celu **promocji** selektywnej rozbiórki, by umożliwić usuwanie substancji niebezpiecznych i bezpieczne postępowanie z nimi oraz ułatwić ponowne użycie oraz wysokiej jakości recykling przez selektywne usuwanie materiałów, a także by zapewnić **ustanowienie** systemów **sortowania odpadów budowlanych i rozbiórkowych** przynajmniej dla drewna, frakcji mineralnych (beton, cegły, płytki i materiały ceramiczne, kamienie), metalu, szkła, tworzyw sztucznych i gipsu.

Selektywna zbiórka w przepisach UE - wymagania

Do dnia 1 stycznia 2025 r. państwa członkowskie wprowadzają selektywną zbiórkę odpadów **niebezpiecznych** wytwarzanych w **gospodarstwach domowych**.

Państwa członkowskie stosują niezbędne środki w celu zapewnienia aby **oleje** odpadowe i **narzędzia poławowe** były zbierane selektywnie.

oleje odpadowe oznaczają wszelkie mineralne lub syntetyczne oleje smarowe lub przemysłowe, które przestały się nadawać do użytku, do jakiego były pierwotnie przeznaczone, takie jak zużyte oleje z silników spalinowych i oleje przekładniowe, oleje smarowe, oleje turbinowe oraz oleje hydrauliczne

Selektywna zbiórka w przepisach UE - wymagania

Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia selektywnej zbiórki do celów recyklingu, tak by:

- do 2025 r. ilość zebranych, stanowiących odpady produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, które to produkty wymieniono w części F załącznika, była wagowo równa 77% takich produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych wprowadzonych do obrotu w danym roku
- do 2029 r. ilość zebranych, stanowiących odpady produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych, które to produkty wymieniono w części F załącznika, była wagowo równa 90% takich produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych wprowadzonych do obrotu w danym roku.

Odstępstwa od selektywnej zbiórki

Państwa członkowskie mogą zezwolić na odstępstwa, jeżeli zostanie spełniony co najmniej jeden z poniższych warunków:

- łączne zbieranie pewnych rodzajów odpadów **nie wpływa** na możliwość poddania ich przygotowaniu do ponownego użycia, recyklingowi lub innym procesom odzysku, a uzyskiwany materiał wyjściowy z tych procesów ma jakość **porównywalną** do jakości uzyskiwanej poprzez selektywną zbiórkę
- selektywna zbiórka **nie przynosi** wyniku najlepszego dla **środowiska**, jeśli wziąć pod uwagę całkowity wpływ na środowisko gospodarowania odpowiednimi strumieniami odpadów
- selektywna zbiórka **nie jest technicznie** wykonalna, jeśli wziąć pod uwagę dobre praktyki w zakresie zbierania odpadów
- selektywna zbiórka **pociągnęłaby** za sobą **nieproporcjonalnie wysokie koszty ekonomiczne**, przy uwzględnieniu kosztów negatywnego wpływu zbierania i przetwarzania odpadów zmieszanych na środowisko i zdrowie ludzkie, możliwości poprawy efektywności zbierania i przetwarzania odpadów, dochodów ze sprzedaży surowców wtórnych oraz zastosowania zasady "zanieczyszczający płaci" i ROP

Udział ROP w selektywnej zbiórce

Państwa członkowskie **podejmują** niezbędne środki w celu zapewnienia, by wysokość wkładów finansowych płaconych przez producenta produktu w celu wypełnienia jego obowiązków wynikających z ROP okrywała następujące koszty związane z produktami:

- koszty **selektywnej** zbiórki odpadów, a następnie ich transportu i przetwarzania, w tym przetwarzania niezbędnego do osiągnięcia unijnych celów w zakresie gospodarowania odpadami, oraz koszty niezbędne do realizacji innych celów i zadań, o których mowa w ust. 1 lit. b), po uwzględnieniu dochodów z ponownego użycia, ze sprzedaży surowców wtórnych pochodzących z jego produktów i z nieodebranych kaucji

PRZYKŁADY INSTRUMENTÓW EKONOMICZNYCH I INNYCH ŚRODKÓW ZACHĘCAJĄCYCH DO STOSOWANIA HIERARCHII POSTĘPOWANIA Z ODPADAMI

Publiczne kampanie podnoszenia poziomu świadomości, **zwłaszcza dotyczące selektywnej zbiórki**, zapobiegania powstawaniu odpadów i zmniejszania ilości odpadów, a także uwzględnianie tych zagadnień w edukacji i szkoleniach.

Selektywna zbiórka w przepisach krajowych - wymagania

Odpady są zbierane w sposób **selektywny**.

Wytwórcy odpadów komunalnych są obowiązani do selektywnego zbierania wytworzonych przez siebie odpadów komunalnych

Gminy zapewniają selektywne zbieranie odpadów komunalnych obejmujące co najmniej: papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło, odpady opakowaniowe wielomateriałowe oraz bioodpady.

Gminy tworzą w sposób umożliwiający łatwy dostęp wszystkim mieszkańcom gminy PSZOK-i, które zapewniają przyjmowanie **co najmniej** odpadów komunalnych:

- papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło, odpady opakowaniowe wielomateriałowe oraz bioodpady
- odpady niebezpieczne, przeterminowane leki i chemikalia
- odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych, które powstały w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek
- zużytych baterii i akumulatorów
- zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego
- mebli i innych odpadów wielkogabarytowych
- zużytych opon
- odpadów tekstyliów i odzieży
- odpadów budowlanych i rozbiórkowych z gospodarstw domowych.

Selektywna zbiórka w przepisach krajowych - wymagania

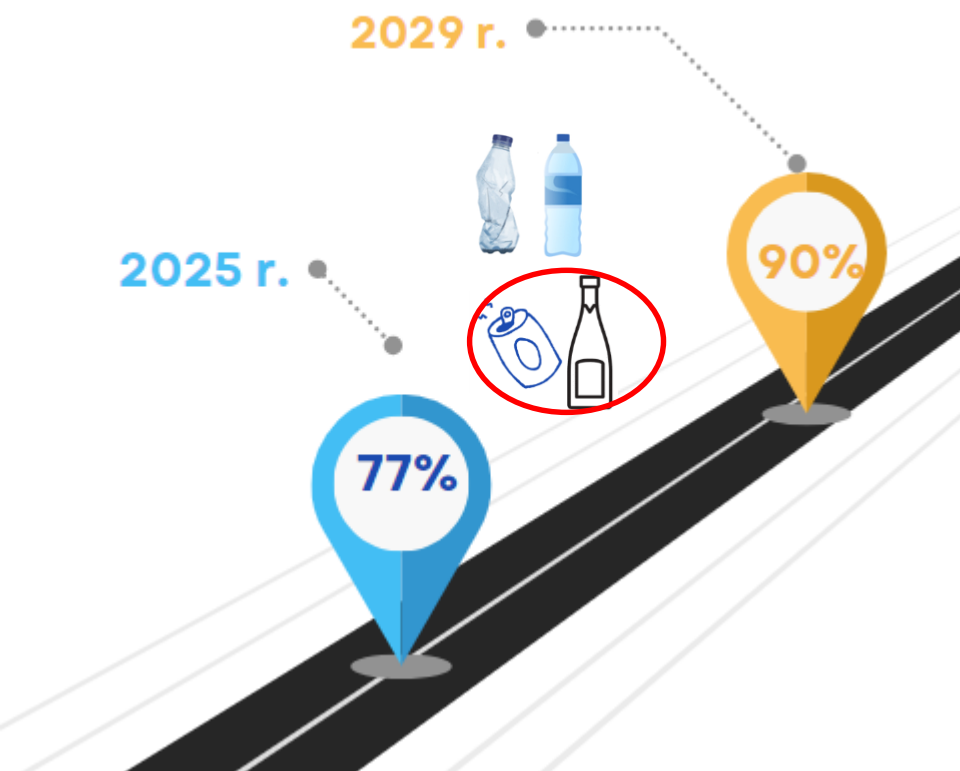

Rada gminy określając stawki opłat, stosuje **wyższe stawki**, jeżeli odpady komunalne **nie są** zbierane i odbierane w sposób selektywny.

Właściciele nieruchomości zbierają w sposób **selektywny** powstałych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych.

W przypadku niedopełnienia przez właściciela nieruchomości obowiązku selektywnego zbierania odpadów komunalnych, podmiot odbierający odpady komunalne przyjmuje je jako niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne i powiadamia o tym wójta, burmistrza lub prezydenta miasta oraz właściciela nieruchomości.

System kaucyjny jako selektywne zbieranie

PSZOK-i mogą także zapewniać przyjmowanie opakowań i odpadów opakowaniowych objętych systemem kaucyjnym w rozumieniu ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz. U. z 2023 r. poz. 1658 i 1852) na podstawie umowy z podmiotem reprezentującym

obowiązuje od 13.10.2025 r.

Selektywna zbiórka w przepisach krajowych - wymagania

odpady metali, **w tym** odpady opakowaniowe z metali,
odpady z tworzyw sztucznych, **w tym** odpady
opakowaniowe z tworzyw sztucznych oraz odpady
opakowaniowe wielomateriałowe

odpady z papieru, **w tym** odpady z tektury,
odpady opakowaniowe z papieru
i odpady opakowaniowe z tektury

odpady ze szkła, **w tym** odpady opakowaniowe ze szkła

bioodpady

Odstępstwa od selektywnego zbierania

Minister właściwy do spraw klimatu może zezwolić gminie, w drodze decyzji, na częściowe odstępstwo od selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów komunalnych polegające na łącznym zbieraniu odpadów tworzyw sztucznych, metali, opakowań wielomateriałowych oraz szkła, jeżeli zostaną spełnione łącznie co najmniej trzy z następujących warunków:

- 1) łączne zbieranie wybranych frakcji odpadów komunalnych nie wpływa na możliwość poddania ich przygotowaniu do ponownego użycia, recyklingowi lub innym procesom odzysku, a uzyskiwany z tych procesów materiał wyjściowy ma jakość porównywalną do jakości uzyskiwanej przy selektywnym zbieraniu odpadów komunalnych
- 2) selektywne zbieranie wybranych frakcji odpadów komunalnych nie przynosi wyniku najlepszego dla środowiska, biorąc pod uwagę całkowity wpływ gospodarowania selektywnie zebranymi frakcjami odpadów komunalnych na środowisko
- 3) selektywne zbieranie wybranych frakcji odpadów komunalnych nie jest technicznie wykonalne, biorąc pod uwagę dobre praktyki w zakresie zbierania odpadów komunalnych
- 4) selektywne zbieranie wybranych frakcji odpadów komunalnych pociągnęłoby za sobą nieproporcjonalnie wysokie koszty, biorąc pod uwagę koszty negatywnego wpływu zbierania i przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych na środowisko i zdrowie ludzi, możliwości poprawy efektywności zbierania i przetwarzania odpadów komunalnych, dochody ze sprzedaży surowców wtórnych oraz zasadę, że koszty gospodarowania odpadami są ponoszone przez pierwotnego wytwórcę odpadów lub przez obecnego lub poprzedniego posiadacza odpadów

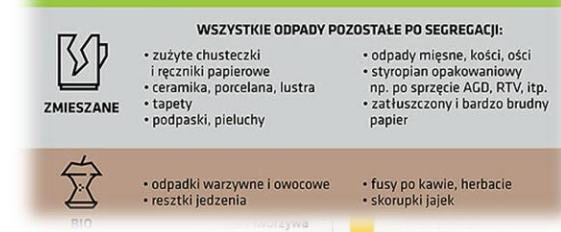
PRZYKŁADY INSTRUMENTÓW EKONOMICZNYCH I INNYCH ŚRODKÓW ZACHĘCAJĄCYCH DO STOSOWANIA HIERARCHII POSTĘPOWANIA Z ODPADAMI

Zachęty gospodarcze dla organów **jednostek samorządu** terytorialnego oraz **administracji rządowej** w województwie, zwłaszcza wspierające zapobieganie powstawaniu odpadów oraz **rozbudowę** systemów selektywnego zbierania, bez wspierania składowania i spalania.

Publiczne kampanie podnoszenia poziomu świadomości, **zwłaszcza dotyczące selektywnego zbierania** odpadów, zapobiegania ich powstawaniu i zmniejszania ich ilości, a także uwzględnianie tych zagadnień w edukacji i szkoleniach.

ZASADY SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW

44%

Poziom selektywnej zbiórki

14%

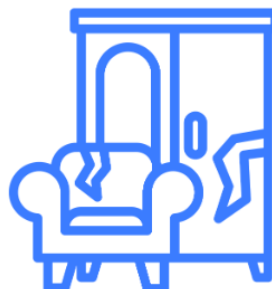
6%

5%

5%

5%

4%

4%

0,6%

0,2%

0,1%

0,04%

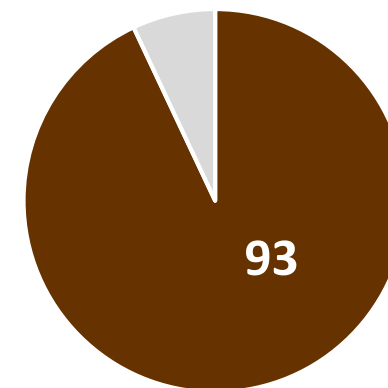
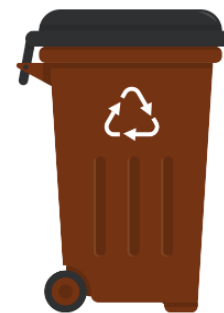
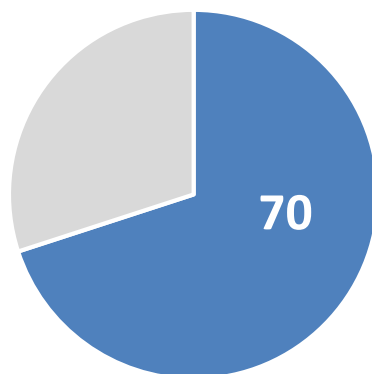
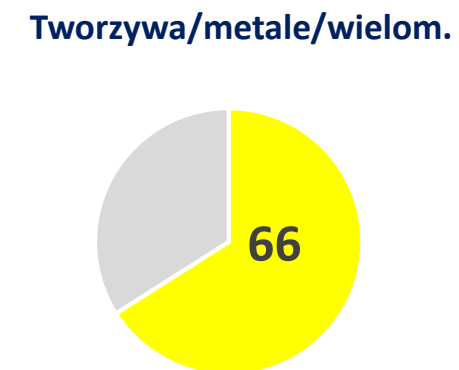
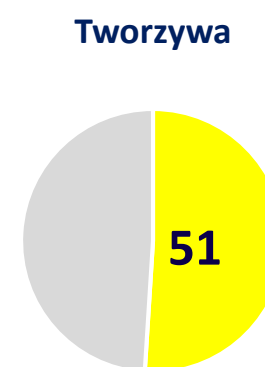
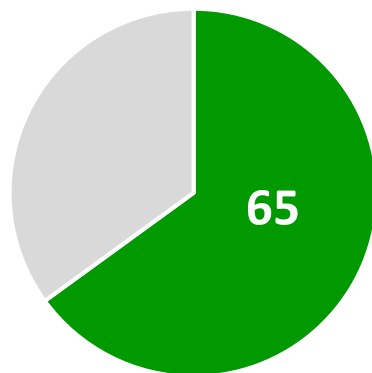
0,04%

0,01%

Selektywna zbiórka – jakość ???

Selektywna zbiórka - rzeczywistość a deklaratywność

Już 92% Polaków segreguje odpady opakowaniowe – wyniki badania

23 października 2023 / Aktualności

23%*

* 37 800 tys. mieszkańców Polski, 97 kg/M

Selektywna zbiórka - rzeczywistość a deklaratywność

SPOSÓB SEGREGACJI

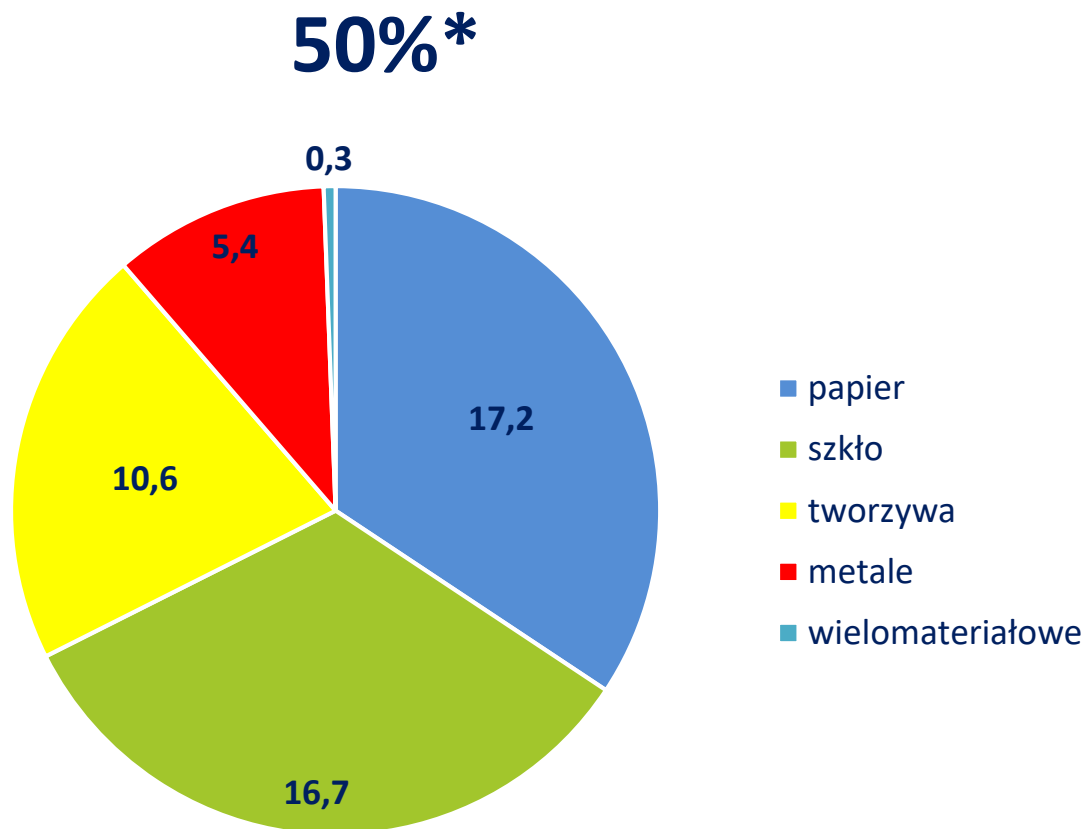
Do jakiego pojemnika wrzucasz zużyte kartony po mleku i sokach?

2,2 kg/M odpadów z kartonów po napojach

Selektywna zbiórka a recykling

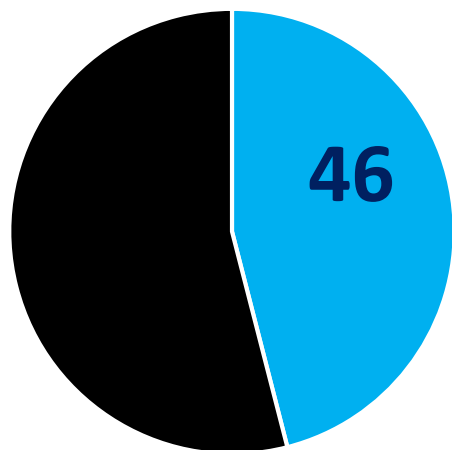
ok. 4 000 tys. Mg* poddane recyklingowi

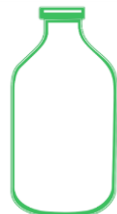
60%* pochodzi z selektywnej zbiórki

*dane szacunkowe, podlegające pełnej weryfikacji

Selektywna zbiórka opakowań a recykling

46% odpadów opakowaniowych poddanych recyklingowi
pochodzi z selektywnej zbiórki odpadów

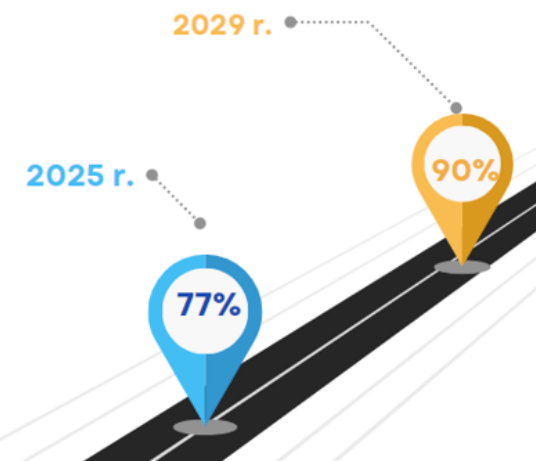

Poziom selektywnego zbierania

30%

70%

Dostępność selektywnej zbiórki - Europa

wysoka dostępność

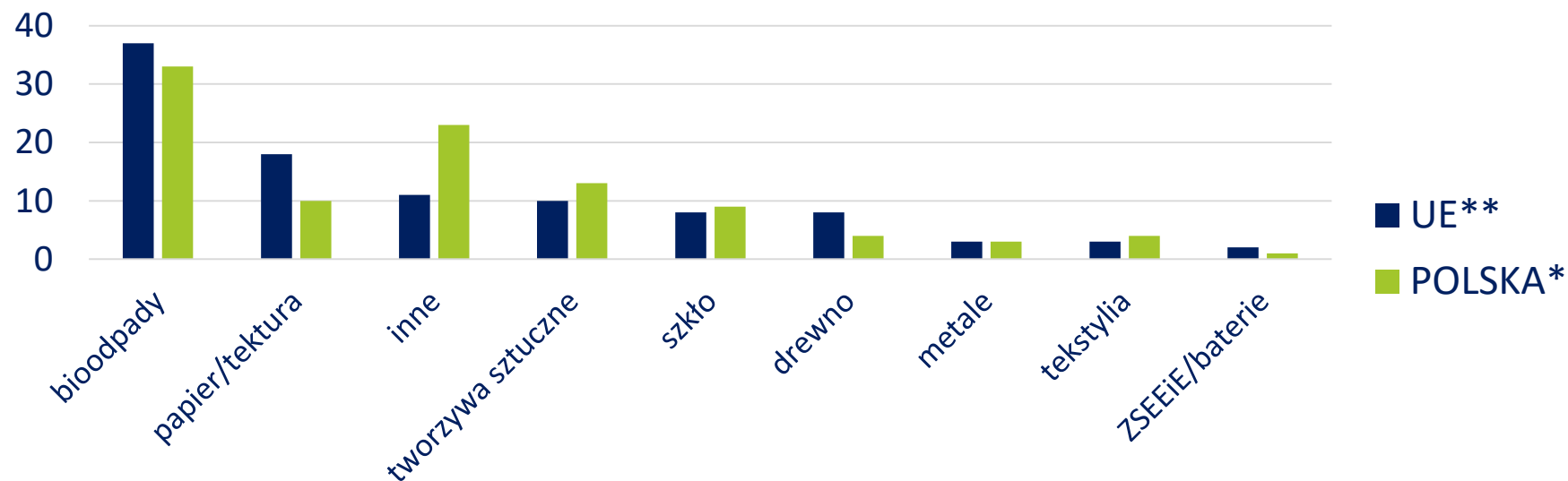
średnia dostępność

niska dostępność

Austria	Belgia	Bulgaria	Chorwacja	Cypr	Czechy	Dania	Estonia	Finlandia	Francja	Niemcy	Grecja	Węgry	Irlandia	Włochy	Łotwa	Litwa	Luxemburg	Malta	Niderlandy	Polska	Portugalia	Rumunia	Słowacja	Słowenia	Hiszpania	Szwecja	
																											papier
																											metale
																											tworzywa sztuczne
																											szkło
																											biodpady
																											drewno
																											tekstylia
																											ZSEiE

Źródło: opracowanie własne na podst. <https://www.eea.europa.eu/>

Skład morfologiczny odpadów komunalnych

*dane niepublikowane, szacunkowe, w trakcie weryfikacji

**bez Polski i Rumunii - opracowanie własne na podst. <https://www.eea.europa.eu/>

IOŚ-PIB
Instytut Ochrony Środowiska
Państwowy Instytut Badawczy

**NARODOWY FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
i GOSPODARKI WODNEJ**

DZIĘKUJĘ!

dr inż. Beata Waszczytko-Miłkowska
Kierownik Zakładu Monitoringu i Prognozowania w Gospodarcie Odpadami

kontakt: odpady@ios.edu.pl

ios.edu.pl

Niniejszy materiał powstał w ramach realizacji projektu pn. Oszacowanie ilości opakowań z tworzyw sztucznych niepodanych recyklingowi w latach 2021-2022 Polska, dofinansowanego ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Za jego treść odpowiada wyłącznie IOŚ-PIB.